

HEIST-OP-DEN-BERG

Energie- en klimaatactieplan Kempen2020

INHOUD

I	INLEIDING	1	VI	TERTIAIRE SECTOR	26
1	Achtergrond	1	1	Inleiding	26
2	Ambitie en visie van de gemeente	2	2	Actuele toestand	26
3	Opbouw en uitvoering plan	2	3	Doelstelling	26
4	Financiële aspecten	3	4	Parameters	26
II	SITUATIE EN UITDAGINGEN	5	5	Actieplan	27
1	Situatie (Nulmeting)	5	VII	INDUSTRIE	29
2	Uitdagingen	6	1	Inleiding	29
3	Verwachte CO ₂ -besparingen	6	2	Actuele toestand	29
4	Opvolging	8	3	Doelstelling	29
III	GEMEENTE ALS ORGANISATIE	9	4	Parameters	29
1	Inleiding	9	5	Actieplan	30
2	Actuele toestand	9	VIII	LANDBOUW	33
3	Doelstelling	9	1	Inleiding	33
4	Parameters	9	2	Actuele toestand	33
5	Actieplan	10	3	Doelstelling	33
IV	WONEN	14	4	Parameters	33
1	Inleiding	14	5	Actieplan	34
2	Actuele toestand	14	IX	PARTICIPATIE	36
3	Doelstelling	14	1	Inleiding	36
4	Parameters	14	2	Actuele toestand	36
5	Actieplan	15	3	Doelstelling	36
V	MOBILITEIT	19	4	Actieplan	37
1	Inleiding	19	X	LIJST MET AFKORTINGEN	39
2	Actuele toestand	19			
3	Doelstelling	19			
4	Parameters	19			
5	Actieplan	20			

I INLEIDING

1 Achtergrond

Begin 2014 besliste de gemeente Heist-op-den-Berg net zoals alle andere 28 Kempense gemeenten het Burgemeestersconvenant te ondertekenen en uit te voeren. IOK zal, in partnerschap met de distributienetbeheerders, VITO en de provincie Antwerpen de gemeentebesturen hierbij ondersteunen. De officiële ondertekening vond plaats op 21 maart 2014. Het Burgemeestersconvenant is een initiatief van de Europese Commissie waarbij ze de lokale overheden uitdaagt om de Europese doelstelling om tegen 2020 20% CO₂-besparing te realiseren of zelfs te overtreffen op het gemeentelijk grondgebied.

CO₂ is het belangrijkste broeikasgas en ontstaat bij verbranding van fossiele brandstoffen. CO₂ besparen betekent dus energie besparen, wat finaal neerkomt op kosten besparen. Dit actieplan is niet enkel gericht op het gemeentelijk patrimonium, maar op alles wat er zich binnen de grenzen van de gemeente afspeelt. Minder CO₂ uitstoten, biedt daarom kansen voor de gemeente als organisatie, de burger, de ondernemer,... Daarbij kan zowel ingezet worden op minder CO₂ produceren als op groene energieproductie.

20% lokale CO₂-reductie is een haalbaar en betaalbaar engagement

Naast de subsidieerbaarheid van het energie- en klimaatbeleid, is de uitvoering van het beleid zelf ook financieel interessant:

- Gebruik maken van 'quickwins'. De terugverdieneffecten van energiebesparende maatregelen bieden kansen in tijden van budgettaire beperkingen. De sterk groeiende kennis rond energiebesparing en de stijgende energieprijzen maken dat 20% reductie in CO₂-uitstoot tegen 2020 technisch haalbaar, betaalbaar en financieel interessant is.
- Investeren in CO₂-reductie op het eigen grondgebied is meer investeren in de eigen economie. Het leidt bovendien tot een grotere energie-onafhankelijkheid en geeft een antwoord op de stijgende energieprijzen en energieschaarste.

Er is nog een groot potentieel voor CO₂-reductie met netto besparingen voor de gezinnen

Samen met mobiliteit zijn de (private) woningen verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de CO₂-uitstoot. Daarbij komt dat de Vlaamse woningen, in vergelijking met de ons omringende landen, nog veel groeipotentieel hebben op vlak van CO₂-reductie. Het gemiddeld energieverbruik voor woningverwarming ligt hier ruim 50% hoger dan in Nederland. Naast het feit dat de Vlaming ruimer woont en veelal in een eengezinswoning, is vooral een ontoereikende isolatie hiervoor verantwoordelijk. Met de stijgende energieprijzen neemt de energiefactuur een

steeds grotere hap uit het Vlaamse gezinsbudget, wat in tijden van crisis een steeds groter aantal gezinnen in de problemen brengt. Een beleid dat zich richt op CO₂-reductie heeft daardoor ook een belangrijk sociaal luik.

Verder bouwen op succesvolle lopende initiatieven

De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse acties m.b.t. energie en klimaat gelanceerd. Deze acties hebben vandaag hun succes bewezen en zijn maatschappelijk en politiek sterk ingeburgerd. Voorbeelden zijn Energie Infotoer, Klimaatscholenproject, Duurzaamheidskrant, samenaankopen dak- & muurisolatie. Daarnaast kan verwezen worden naar provinciale initiatieven zoals de samenaankoop groene stroom. Dit vormt uiteraard een zeer interessante uitgangspositie om het energie- en klimaatbeleid nu ook een gezicht te geven door de opmaak van een klimaatactieplan. Door verder te bouwen op deze bestaande initiatieven worden immers al significante CO₂-reducties gerealiseerd.

Burgemeestersconvenant als sterk, internationaal beleidskader

- Ontwikkeling van een proactief energie- en klimaatbeleid: Het Burgemeestersconvenant biedt een interessant kader om ook op lokaal niveau beleid te ontwikkelen dat proactief inspeelt op de gevolgen van klimaatverandering. Onderzoek wijst uit dat tijdig ingrijpen goedkoper is dan een te sterk afwachtend beleid, waarbij pas ingegrepen wordt wanneer de gevolgen van de klimaatwijziging zich acuut (en scherper!) op het terrein manifesteren.

Een proactief beleid anticipeert op nakende verplichtingen vanuit Europa die op de gemeenten afkomen, bijvoorbeeld de Europese richtlijn Energieprestatie van gebouwen bepaalt dat vanaf 2019 nieuwe overheidsgebouwen en vanaf 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energie neutraal moeten zijn.

- Het voordeel van een ondubbelzinnige beleidskeuze: Het Burgemeestersconvenant heeft het voordeel van de duidelijkheid: het biedt een duidelijke beleidskeuze die alle collega-mandatarissen en –ambtenaren engageert voor een gericht, langlopend beleid, een gemeenschappelijke focus in de vele grote en kleine duurzaamheidsacties, een gezamenlijke vlag die, mits doordachte participatieve aanpak, de levende lokale krachten enthousiasmeert en bundelt (bedrijven, middenveld, bevolking ...).
- Een actueel beleid voeren: Steeds meer besturen zijn overtuigd van de kansen die het Burgemeestersconvenant biedt. Sedert de aftrap begin 2009 hebben meer dan 5.500 Europese gemeenten getekend. In Vlaanderen hebben inmiddels meer dan 80 gemeentebesturen ingetekend, heeft VVSG een 'Vlaams Netwerk Burgemeestersconvenant' opgericht, hebben 4 Vlaamse streekontwikkelingsintercommunales en 3 provinciebesturen het coördinatorschap rond het Burgemeestersconvenant opgenomen.

- Vele handen maken licht werk: Een gezamenlijk doel creëert de opportuniteit van een breed partnerschap. Een gemeenschappelijk beleidsdoel heeft als voordeel dat verschillende actoren rond dit doel ondersteuning (gaan) aanbieden. Het leidt tot vereenvoudigde samenwerking (met de buurgemeenten, met essentiële partners als distributienetbeheerders, VITO, provincie Antwerpen ...) waarbij IOK in een coördinerende rol zal optreden.

2 Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert de gemeente zich om:

Een CO₂-reductie te realiseren tegen 2020 van minimaal 20%, door het verhogen van de energie-efficiëntie en de inzet van duurzame energiebronnen.

Het gemeentebestuur heeft in haar meerjarenplanning een aantal acties opgenomen die bijdragen aan het burgemeestersconvenant:

- De woonkwaliteit wordt verbeterd;
- Het gevoerde parkeer- en mobiliteitsbeleid heeft een duurzaam karakter;
- Er gaat aandacht en zorg naar trage wegen;
- Er worden kwalitatieve verkavelingen georganiseerd;
- Aanleg van fietspaden gebeurt volgens het opgemaakte masterplan;
- Er is blijvende aandacht voor de veiligheid en mobiliteitsnoden van doelgroepen (scholieren, senioren...);
- De burger krijgt door e-government de mogelijkheid om digitaal in interactie te komen met het gemeentebestuur;
- Distributie van hoeve-en streekproducten;
- Gemeente probeert een voorbeeldfunctie te vervullen op vlak van CO₂-reductie;
- ...

3 Opbouw en uitvoering plan

3.1 Opbouw

Naast de inventarisatie van de huidige situatie en het definiëren van de uitdagingen voor de gemeente, bestaat het grootste deel van dit plan uit een overzicht van acties die het gemeentebestuur wil uitvoeren om de doelstelling te behalen. De acties zijn thematisch ingedeeld. Volgende thema's komen hierbij aan bod:

- Gemeente als organisatie

- Wonen
- Mobiliteit
- Tertiaire gebouwen
- Industrie
- Landbouw
- Participatie

Per thema wordt een situatieschets van de actuele toestand, de gemeentelijke doelstelling en de uit te voeren acties beschreven.

3.2 Organisatie uitvoering plan

Om een succesvol klimaatbeleid uit te werken is het creëren van een groot draagvlak noodzakelijk. De gemeente organiseert zich daarom zowel intern als extern.

Intern werden volgende diensten en mandatarissen betrokken:

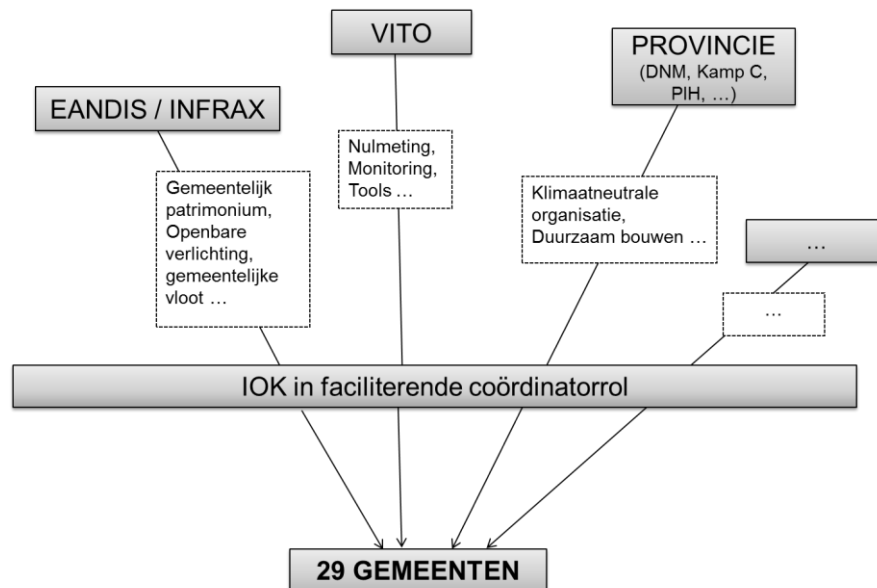
- College van burgemeester en schepenen
- Afdeling Bouw en Milieu
 - Dienst Ruimtelijke Ordening
 - Dienst Milieu
 - Dienst Mobiliteit
 - Dienst Lokale Economie
- Afdeling Cultuur en Vrije Tijd
- Afdeling Technische Zaken
 - Dienst Patrimonium
 - Dienst Infrastructuur

De vertegenwoordigers van deze diensten werden in 2 gespreksgroepen ingedeeld. Deze groepen brainstormden op hetzelfde moment rond het klimaatvriendelijker maken van de gemeente rond een bepaald thema. De thema's zijn: wonen, mobiliteit, gemeentelijk patrimonium (incl. vloot en openbare verlichting), lokale economie (tertiaire gebouwen, industrie, landbouw, ...). Doel binnen elke groep is om knelpunten en kansen aan te halen en concrete acties te bedenken om deze knelpunten aan te pakken. De knelpunten en mogelijke acties werden teruggelinkt aan het bestuur en acties werden opgesteld voor uitvoering.

De duurzaamheidsambtenaar wordt ingezet als klimaatambassadeur. In die functie werkt de ambassadeur boven de lokale diensten en coördineert zij de uitvoering van het klimaatbeleid op het terrein.

Jaarlijks of tweejaarlijks zal de workshop herhaald worden en kunnen de lopende acties ook toegelicht worden. Met een kernwerkgroep wordt halfjaarlijks samengezeten om de implementatie van het plan te overlopen en nieuwe acties te bespreken. Deze werkwijze garandeert een grote organisatiebetrokkenheid.

Extern wordt de gemeente bijgestaan door een breed partnerschap, gecoördineerd door IOK. De netbeheerders, VITO, provincie en IOK hebben voor het streekproject Burgemeestersconvenant een gezamenlijke ambitie en een partner specifieke begeleiding aan gemeentebesturen afgesproken. Dit engagement is geformaliseerd in een engagementsverklaring die alle hoofdpartners ondertekenden op 21 maart 2014. Elke partner blijft zijn in house relatie met de gemeente behouden. Om de verschillende acties binnen het streekproject te stroomlijnen komen de partners op regelmatige basis samen in een partneroverleg. Terugkoppeling over de afspraken binnen het partneroverleg naar de gemeenten gebeurt via het streekoverleg, nieuwsbrief en extranet.

4 Financiële aspecten

Rekening houdend met de globale CO₂-uitstoot van de gemeente op dit moment en het verwachte resultaat van reeds geplande inspanningen, moet geconcludeerd worden dat de komende jaren extra inspanningen nodig zijn om de gestelde ambities/doelstellingen ook daadwerkelijk te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatplan te realiseren bestaat uit:

- gemeentelijke personele inzet voor coördinatie van gemeentelijke acties;
- gemeentelijke investeringen in eigen patrimonium en vloot om de voorbeeldfunctie uit te oefenen. Daarnaast voert de gemeente ook acties uit binnen de andere thema's van dit plan. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de provisies die de gemeente op dit moment in haar meerjarenbegroting hiervoor voorziet;
- quickwins die de gemeente realiseert, worden bij voorkeur opnieuw ingezet voor energie- en klimaatbeleid;
- Inzet van middelen via werking kostedelende verenigingen en industriële dienstverlening in de schoot van IOK, nl intercommunale milieudienst, Kempens woonplatform, bedrijventerreinmanagement. Berekend a rato van proportionele verdeling a rato van inwoneraantal betekent dit voor Heist-op-den-Berg de inzet van 0,35 VTE, wat overeenkomt met 35.348,25 euro;
- bijkomende middelen die IOK samen met partners en de gemeente zal aantrekken (bv. Europese middelen);
- de gemeente zal, samen met IOK, gedurende de planperiode onderzoeken of er een financieel model ontwikkeld kan worden waarin zowel overheid als privé ondernemingen participeren, dat kan opereren als rollend fonds van waaruit nieuwe projecten in kader van dit Kempense project Kempen2020 kunnen uitgevoerd worden;
- inzet van personeel vanuit de verschillende partners binnen het streekproject

Tabel 1: Overzicht van de voorziene provisies in de meerjarenbegroting

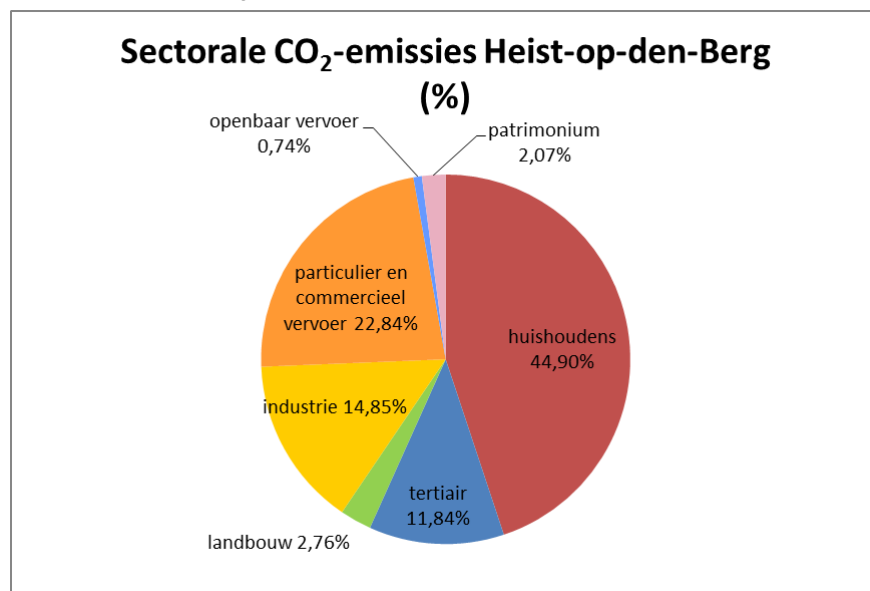
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Patrimonium	1.262.550	126.400	967.180	1.828.608	1.130.000	1.120.000	890.000	810.000	810.000
Gemeentelijke vloot	622.000	109.500	192.700	450.134	42.000	73.000	188.000	8.000	9.000
Openbare verlichting	547.000	667.500	1.200.000	1.050.000	1.050.000	1.050.000	1.050.000	1.050.000	1.050.000
Wonen	450.760	117.025	87.597	257.617	2.369.200	1.489.700	389.700	733.200	618.200
Mobiliteit	129.901	138.905	120.204	0	20.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Andere	0	14.000	0	42.120	42.120	42.120	42.120	42.120	42.120

II SITUATIE EN UITDAGINGEN

1 Situatie (Nulmeting)

Om doelstellingen voor CO₂-reductie te kunnen formuleren en de effecten van het klimaatbeleid te kunnen opvolgen, is inzicht nodig in de grootte en bronnen van de huidige CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente. Daarvoor is een gemeentelijke emissie-inventaris opgemaakt. De emissie-inventaris geeft voor elke sector zijn aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het gehanteerde referentiejaar is 2011. De inventaris werd uitgevoerd met behulp van de generieke tool die VITO ontwikkelde in opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid, aangevuld met gemeentespecifieke data.

Uit de emissie-inventaris blijkt dat in het jaar 2011 bijna 168.933 ton aan CO₂-equivalenten werd uitgestoten.

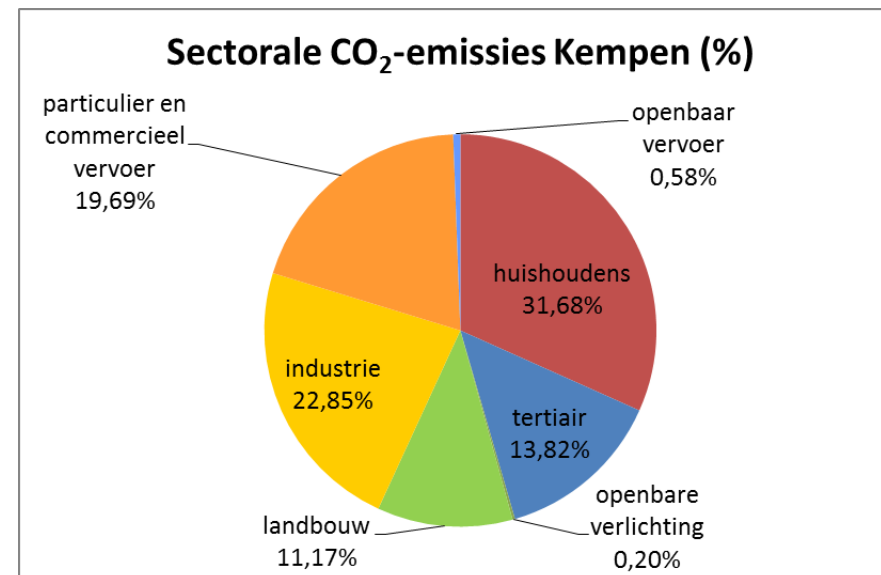

Figuur 1: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot (exclusief ETS) voor grondgebied Heist-op-den-Berg (2011)

In deze nulmeting wordt geen rekening gehouden met de uitstoot op autosnelwegen. Ook de emissies van de veeteelt zijn niet mee opgenomen. De woningen zijn verantwoordelijk voor 44,90% van de gemeentelijke CO₂-uitstoot.

22,84% van de CO₂-uitstoot is toe te schrijven aan het wegverkeer. Van de totale uitstoot is het openbaar vervoer voor 0,74% verantwoordelijk. De industrie en de tertiaire sector (kantoren, handelszaken, horeca, zorgsector...) nemen respectievelijk 14,85% en 11,84% voor hun rekening. De openbare verlichting en de werking van de gemeentelijke diensten vertegenwoordigen 2,07%.

In vergelijking met een gemiddelde Kempische gemeente vertegenwoordigen de huishoudens in Heist-op-den-Berg een groter aandeel. Landbouw en industrie hebben een kleiner aandeel dan gemiddeld in de Kempen.

Figuur 2: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot (exclusief ETS) voor een gemiddelde Kempense gemeenten (2011)

2 Uitdagingen

Uit de emissie-inventaris kunnen we afleiden op welke terreinen het klimaatbeleid best kan inzetten. De gemeente wil met haar klimaatbeleid volgende uitdagingen aangaan.

De gemeentelijke werking energiezuiniger maken

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 2,07 % in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming en werking van het gemeentelijk patrimonium en gemeentelijk wagenpark. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

Benutten van het besparingspotentieel van woningen en gebouwen

Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, Ook het kantorenbestand in de gemeente is relatief oud. Het besparingspotentieel in gebouwen is dus nog groot.

Minder gemotoriseerd verkeer is minder files en CO₂

Verkeer draagt met 23,58% aanzienlijk bij tot de uitstoot van CO₂ in de gemeente. De uitdaging is om voor personenvervoer het aantal verplaatsingen te voet, met de fiets of het openbaar vervoer te verhogen.

Optimaal benutten van productiepotentieel hernieuwbare energie

De hernieuwbare energieproductie is de laatste jaren in stijgende lijn, maar blijft al bij al nog zeer bescheiden.

Het potentieel is echter groot. De productie van hernieuwbare energie (zonne- en windenergie en waterkracht) stoot zo goed als geen CO₂ uit. Andere vormen zoals energie uit biomassa, warmtekrachtkoppeling of diepe geothermie stoten minder CO₂ uit dan fossiele bronnen. Door in te zetten op de productie van hernieuwbare energie neemt de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af.

Verduurzamen van bedrijven op het gemeentelijk grondgebied

Bedrijven zijn goed voor 14,85% van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied. Bedrijfsleiders bewust maken van het probleem, goede praktijken aanreiken en netwerkmomenten faciliteren zijn taken die het gemeentebestuur op zich kan nemen met IOK als actor.

Verhogen van het maatschappelijk bewustzijn en een effectieve verandering van gedrag

Het klimaatbewustzijn van de burgers, de bedrijven en de organisaties actief op het grondgebied van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen. Toch is er voor bepaalde doelgroepen in de maatschappij nog te weinig informatie beschikbaar en ligt er nog een grote uitdaging in het creëren van een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel.

3 Verwachte CO₂-besparingen

De hieronder beschreven besparingen werden berekend op basis van de door VITO (in opdracht van LNE) ontwikkelde 'maatregelentool' (zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>). De besparingen zijn berekend t.o.v. het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. Het BAU ('business as usual') scenario geeft een inschatting van het energieverbruik en de gerelateerde CO₂-emissies voor 2020, indien geen bijkomende acties door de lokale overheden worden genomen. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties en beslist Europees beleid.

3.1 Gemeente als organisatie

De gemeente zal gedurende de planperiode (2011 tot en met 2020) investeren in haar patrimonium, gemeentelijke vloot en openbare verlichting opdat deze energiezuiniger worden. Hierdoor zal ze 20% of 698 ton CO₂ besparen.

3.2 Wonen

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om haar bevolking aan te zetten om energiezuiniger te wonen en bouwen. Door deze acties zullen naar schatting 20% van de huishoudens (i.e. 3.727 huishoudens):

- Dakisolatie plaatsen: 3.862 ton CO₂-reductie
- Muurisolatie plaatsen: 4.071 ton CO₂-reductie
- Betere beglazing plaatsen: 2.591 ton CO₂-reductie

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 10.524 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de inwoners. We verwachten hier 5% besparing of 4.168 ton CO₂-reductie bij de huishoudens.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Wonen wordt daarmee geraamd op 14.692 ton of 17,6% t.o.v. het BAU-scenario.

3.3 Mobiliteit

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie acties en infrastructuurwijzigingen opdat haar inwoners zich op een meer duurzame manier zullen verplaatsen en dit volgens het STOP-principe. Door deze mentaliteitswijziging kan ervoor gezorgd worden dat 8% van de kilometers die in 2011 met personenwagens werden gereden, tegen 2020 worden vervangen door fiets of te voet. Hierdoor zal een CO₂-reductie van 3.213 ton gerealiseerd kunnen worden. Verder CO₂-reductie is mogelijk door meer en efficiëntere inzet van openbaar vervoer, technologische vernieuwingen in het wagenpark en overstap naar alternatieve brandstoffen. Hierdoor zal 10% of 4.557 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Mobiliteit wordt daarmee geraamd op 7.770 ton of 17% t.o.v. het BAU-scenario.

3.4 Tertiaire sector

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de tertiaire sector aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium energiezuiniger te maken. Door deze acties zal naar schatting in 20% van de oppervlakte gebouwen maatregelen uitgevoerd worden. Voorbeelden van deze maatregelen zijn onder andere isoleren, plaatsen van zonwerende beglazing, mechanische ventilatie of natuurlijke ventilatie, condenserende ketel, compressiekoelmachine en ventilo-convectoren voor verwarming en koeling, energiezuinige verlichting met aanwezigheidsdetectie en daglichtsturing:

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 1.149 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de gebruikers van deze gebouwen. We verwachten hier 5% besparing of 962 ton CO₂-reductie door gedragsverandering.

De verwachte CO₂-besparing binnen de Tertiaire sector wordt aldus geraamd op 2.111 ton of 11% t.o.v. het BAU-scenario.

3.5 Industrie

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de industrie aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken. De

verwachting is dat hiermee 10% CO₂-reductie behaald kan worden t.o.v. het BAU-scenario, wat overeenkomt met 2.511 ton CO₂.

3.6 Landbouw

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de landbouwers aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken. De verwachting is dat hiermee 10% CO₂-reductie behaald kan worden t.o.v. het BAU-scenario, wat overeenkomt met 467 ton CO₂.

3.7 Hernieuwbare energie

Daarnaast zal de gemeente, samen met haar partners, het gebruik van hernieuwbare energie promoten (bv. het plaatsen van PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, windmolens, gebruik van warmte uit diepe geothermie en biomassa) waardoor de CO₂-uitstoot verder daalt. Voor het volledige grondgebied van de gemeente zou hierdoor de CO₂-uitstoot verder met 5.538 ton kunnen dalen.

3.8 Totaal

Al deze maatregelen samen zullen 33.787 ton CO₂-reductie realiseren. Dit komt overeen met 20% reductie ten opzichte van het referentiejaar 2011.

4 Opvolging

Om de uitvoering van de geplande acties en maatregelen, de reductie van de CO₂-uitstoot en het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen op te volgen, wordt er monitoring en rapportage voorzien.

In het kader van het Burgemeestersconvenant wordt er op regelmatige basis teruggekoppeld over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Jaar	Soort rapport
2016	Voortgangsrapport
2018	Implementatierapport
2020	Voortgangsrapport
2022	Implementatierapport

Een voortgangsrapport bevat een kwalitatieve opvolging van acties. Een implementatierapport bevat gekwantificeerde informatie over de genomen maatregelen, de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot en een analyse van de implementatie van het klimaatbeleidsplan met aanvullende maatregelen die genomen moeten worden, indien nodig.

III GEMEENTE ALS ORGANISATIE

1 Inleiding

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 2,07% in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming en werking van het gemeentelijk patrimonium en gemeentelijk wagenpark. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

2 Actuele toestand

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Energie-efficiënte maatregelen uitvoeren in het eigen gebouwenpatrimonium;
- Energieboekhouding bijhouden van de eigen gemeentelijke gebouwen;
- De gemeente heeft aandacht voor interne milieuzorg;
- Dienstfietsen ter beschikking stellen van het personeel;
- Gebruik van leidingwater in plaats van flessenwater;
- Sensibilisatieacties omtrent werkklimaat richting personeel;
- Gemeentelijke actie “ik stop met autorijden” om duurzaam verplaatsingsgedrag te bevorderen;
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- Minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot bij gemeentelijke gebouwen;
- Minstens 20% reductie van de CO₂- uitstoot bij het gemeentelijk wagenpark;
- Minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot bij openbare verlichting

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Elektriciteitsverbruik gemeentelijke gebouwen (per gezin)

- Elektriciteitsverbruik openbare verlichting (per km openbare weg)
- Aardgasverbruik (+stookolie) gemeentelijk patrimonium (per gezin)
- Brandstofverbruik eigen vloot (per gezin)

5 Actieplan

5.1 Gemeentelijke gebouwen

Verlagen van energieverbruik in gemeentelijke gebouwen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
1.	Opmaak van energiezorgplannen voor het gemeentelijke patrimonium op basis van gekende verbruiken en audits;	Eandis	Eandis	Aanleveren gegevens en opvolgen opmaak plan	Tegen 2016
2.	Uitvoering van energiezorgplannen., beginnend met de meest kostenefficiënte ingrepen. Ingrepen gebeuren steeds maximaal in functie van het stapsgewijs bereiken van BEN-norm voor het gebouw;		Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2016
3.	Renovatie van gemeentelijke gebouwen koppelen aan energiestandaard;		Kamp C, provincie, EANDIS	Initiatiefnemer	2015-2020
4.	Realiseren van BEN nieuwe gemeentelijke gebouwen om zo in te spelen op het Europese energiebeleid;		Eandis	Initiatiefnemer	2015-2020
5.	Het energieverbruik verlagen door aanpassing van verlichting (relighting);		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
6.	Projectadvies vragen aan Kamp C bij duurzaam (ver)bouwen van een gemeentegebouw;		Kamp C	Initiatiefnemer	2014-2020
7.	Het energieverbruik verlagen door vervanging van energievreters (oude stookketels, oude armaturen...);		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
8.	Aankoop gebouwenbeheerssysteem om verbruiken beter in kaart te brengen en periodieke onderhoudsmomenten in te plannen;		Eandis	Initiatiefnemer	2014
9.	Gemeentelijke diensten centraliseren in een aantal gebouwen zodat andere gebouwen verhuurd of verkocht kunnen worden;		OCMW	Initiatiefnemer	2015-2020
10.	Multifunctioneel gebruiken van gemeentegebouwen;			Initiatiefnemer	2015-2020
11.	Aanduiden van energieverantwoordelijke per gebouw die verbruiken bijhoudt, en medegebruikers sensibiliseert (gekoppeld aan inventarisatie gebouwen);			Initiatiefnemer	Vanaf 2014
12.	Het energieverbruik verlagen door integratie van REG bij gebruikers van de gebouwen en hieromtrent sensibilisatieactie uitwerken;		IOK, provincie	Initiatiefnemer	2011-2020
13.	Jaarlijks budget voor doelgerichte aanpassingen in gemeentelijke gebouwen om een duurzaam energieverbruik na te streven			Initiatiefnemer	2011-2020

5.2 Gemeentelijke vloot en mobiliteit

Duurzaam woon-werk verkeer aanmoedigen door sensibilisatie en financiële compensatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
14.	Opstellen van een mobiscan;		Provinciaal mobiliteits-steunpunt	Sensibiliseren resultaten scan adhv	2011-2020
15.	Stimuleren fiets voor woon-werkverkeer;			Initiatiefnemer	2011-2020
16.	Uitbreiding van fietsvergoedingen aan personeelsleden;			Initiatiefnemer	2012-2013
17.	Terugbetaling woon-werkverkeer met het openbaar vervoer;			Initiatiefnemer	2011-2020
18.	Aanmoediging van carpoolen van en naar het werk;			Initiatiefnemer	2011-2020
19.	Organiseren van acties zoals Autoluwe werkdag, "ik stop met autorijden"...			Initiatiefnemer	2011-2020

Duurzame dienstverplaatsingen aanmoedigen door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
20.	Stimuleren van het gebruik van de fiets voor korte dienstverplaatsingen door het wegnemen van bestaande drempels;			Initiatiefnemer	2011-2020
21.	Stimuleren van carpoolen naar vergaderingen, ...;			Initiatiefnemer	2011-2020
22.	Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer voor verre verplaatsingen (vergaderingen, congres, studiedag,...);			Initiatiefnemer	2011-2020
23.	Monitoring van rijgedrag van chauffeurs-personeelsleden om daarna rijgedrag aan te passen.		VITO	Initiatiefnemer	2015-2020
24.	Opzetten van systeem voor periodieke bandenspanningscontrole.			Initiatiefnemer	Vanaf 2015

Duurzame dienstverplaatsingen door investeringen in alternatieve vervoerswijzen en de vloot

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
25.	Aankoop van (elektrische) dienstfietsen voor dienstverplaatsingen en het gebruik ervan zo eenvoudig mogelijk maken;		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
26.	Aankoop elektrische scooter;		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2012
27.	Gebruik maken van een autodeelsysteem ipv aankoop van een aparte dienstwagen;		Cambio	Initiatiefnemer	2016
28.	Onderzoek naar de mogelijkheid van het gebruik van alternatieve brandstoffen in de gemeentelijke vloot;		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
29.	Opmaken van een quick fleetplan;	Eandis	Eandis	Aanleveren gegevens en opvolgen opmaak plan	Vanaf 2015
30.	Deelnemen aan een proefproject elektrische wagens;		Eandis	Initiatiefnemer	2012-2015
31.	Voertuigen van de technische dienst uitrusten met track&trace systeem zodat kilometers beter kunnen worden geregistreerd;			Initiatiefnemer	2014
32.	Milieuvriendelijke wagens herkenbaar maken.		Eandis	Initiatiefnemer	2014-2020

5.3 Hernieuwbare energie

De gemeente investeert in hernieuwbare energiebronnen voor het eigen patrimonium

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
33.	Aankoop van 100% groene stroom voor de gemeentelijke gebouwen;		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
34.	Uitvoeren van zonne-audits voor de eigen gebouwen;	Eandis	Eandis	Opvolgen van de audit	2015-2020
35.	Investering in zonnepanelen en zonneboiler op de eigen gebouwen;		Eandis	Initiatiefnemer	2012-2020
36.	Bij nieuwbouw of renovatie mogelijkheden bekijken om te verwarmen met een warmtepomp;		Kamp C, Eandis	Initiatiefnemer	2015-2020
37.	Onderzoeken naar mogelijk gebruik van warmte van diepe geothermie in gemeentelijke gebouwen;		VITO	Initiatiefnemer	2015-2020

5.4 Openbare verlichting lokale overheid

Invoeren van energiezuinige openbare verlichting

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
38.	Uitvoeren van quickscan;	Eandis	Eandis	Opvolgen van de opmaak van de scan	2010
39.	Opmaak van een masterplan openbare verlichting;	Eandis	Eandis	Opvolgen opmaak masterplan	Vanaf 2014
40.	Investering in energiezuinige openbare verlichting;		Eandis	Initiatiefnemer	2011-2020
41.	Mogelijkheid van terugschakeling verlichting 's nachts onderzoeken;		Eandis	Initiatiefnemer	2013-2020
42.	Sensibiliseren over of organiseren van de Nacht van de Duisternis of Earth Hour.		Natuurpunt, Sterrenkijkvereniging Andromeda	Initiatiefnemer	2011-2020

5.5 Energiezuinige overheidsaankopen

Creëren van draagvlak voor energiezuinige overheidsaankopen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
43.	Overleg met betrokken diensten organiseren en communicatie naar personeel over energiezuinige overheidsaankopen;		IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
44.	Organiseren van opleiding voor personeel rond bepaalde energiezuinigheid, ...			Initiatiefnemer	2011-2020
45.	Communicatie van goede voorbeelden naar bevolking;			Initiatiefnemer	2011-2020

Aankoop van energiezuinige toestellen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
46.	Aankoop van energiezuinige elektrische apparaten voor gemeentelijke (kantoor)gebouwen;			Initiatiefnemer	2011-2020
47.	Aankoop van energiezuinige IT voor gemeentelijke gebouwen;			Initiatiefnemer	2011-2020

Organiseren van klimaatvriendelijke activiteiten

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
48.	Onderzoek naar mogelijkheden om braakliggende gemeentegronden te bebossen;			Initiatiefnemer	2011-2020
49.	Opmaak van actieplan om bij gemeentelijke evenementen en activiteiten aandacht te hebben voor klimaataspecten (mobiliteit, catering, ...)			Initiatiefnemer	2015-2020

IV WONEN

1 Inleiding

De gemeente kiest voluit voor duurzaam bouwen, niet alleen voor haar eigen patrimonium. De gemeente wenst via sensibilisatie en het faciliteren van duurzame (ver)bouwen de huishoudelijke gebouwen te verduurzamen.

Duurzaam bouwen is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt.

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende principes, met steeds het economisch optimum als norm:

- Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt, en hoe meer natuur behouden blijft.
- Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand en het gemakkelijk een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- Rationeel energiegebruik. Zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Essentiële voorwaarden hiervoor zijn: compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie, ...
- Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- Een goede waterhuishouding.
- ...

2 Actuele toestand

Veel woningen in de gemeente zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in deze gebouwen is nog groot.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Organiseren van infoavonden over diverse thema's van duurzaam bouwen (Energie Infotoer i.s.m. IOK);
- Stimuleren van energiebesparende maatregelen via het organiseren van samenaankopen (i.s.m. IOK en de provincie Antwerpen);

- Bekendmaken van de energiescans via de Energiesnoeiers;
- Doelgroepenwerking OCMW;
- Bekend maken van aanbod aan premies vanuit Eandis en Vlaamse Overheid;
- Bekendmaken van het gratis bouwadvies van Kamp C;
- Uitwerken van acties in samenwerking met het Kempens Woonplatform;
- Samenwerken met sociale huisvestingsmaatschappijen en sociaal verhuurkantoren;
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot van woningen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector wonen
- Totale CO₂-uitstoot sector wonen
- Gemiddeld energieverbruik (per gezin)
- Aantal zonneboilers (per gezin)
- Geïnstalleerd vermogen van PV-panelen
- Aantal warmteboilers (per gezin)
- Energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters elektriciteit
- Energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters aardgas
- Energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten elektriciteit (LAC-dossiers)
- Energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten aardgas (LAC-dossiers)
- Gemiddeld kengetal van EPC voor bestaande residentiële gebouwen
- Gemiddeld E-peil van nieuwbouwwoning

5 Actieplan

5.1 Particuliere woningen

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
50.	Organisatie van samenaankopen (hernieuwbare energie, isolatie, energiezuinige toestellen, condensatieketels, groene energie, ...);	IOK, Provincie Antwerpen	IOK, Provincie Antwerpen	Mee ondersteunen van de samenaankopen	2011-2020
51.	Op regelmatige basis informeren omtrent subsidies en premies voor energiebesparende maatregelen (vb. via artikels in het infoblad);		Eandis, Vlaamse overheid, IOK, KWP	Initiatiefnemer	2011-2020
52.	Evaluatie van bestaande premies en onderzoek naar meer gerichte premies;		KWP	Initiatiefnemer	2014-2016
53.	Organisatie van de jaarlijkse Energie Infotoer;	IOK	IOK	Locatie voorzien	Jaarlijks
54.	Promoten van de goedkope energielening (energieK);		IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
55.	Promoten van gratis duurzaam bouwadvies;		Kamp C	Initiatiefnemer	2011-2020
56.	Organiseren van gratis duurzaam bouwadvies in de gemeente;		Kamp C, KWP	Initiatiefnemer	2015-2020
57.	Plaatsen van wooninfostanden op bestaande evenementen;		KWP	Initiatiefnemer	2015-2020
58.	Inwoners informeren mbt normen in Vlaamse wooncode;		KWP	Initiatiefnemer	2011-2020
59.	Sensibiliseren op maat van verschillende doelgroepen;	OCMW	OCMW, Samenlevingsopbouw Antwerpen	Initiatiefnemer	2011-2020
60.	Promoten van de bouwteams;		Dialogo, Provincie Antwerpen	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
61.	Het wooninfoloket (Afdeling Bouw en Milieu of OCMW) verder uitbreiden en bekendmaken;		KWP	Initiatiefnemer	2011-2020
62.	Promoten van de gratis energiescans voor de sociale doelgroep;	OCMW	Eandis, Kringwinkel Zuiderkempen	Initiatiefnemer	2011-2020
63.	Organisatie van infomomenten voor bouwers, architecten, projectontwikkelaars mbt duurzaam bouwen en ontwikkelen;		Kamp C, middenstand, KWP	Initiatiefnemer	2011-2020
64.	Bestaande verenigingen (vb. OKRA, KWB...) of thuisverzorgers inschakelen om 60-plussers te informeren over isolatie;			Initiatiefnemer	2011-2020
65.	Sensibiliseren over energieverbruik via 'tip van de week' op infoborden en in gemeentelijk infoblad;			Initiatiefnemer	Vanaf 2015

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door investeringen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
66.	Introductie van warmtenetten in wijken;	Eandis	Eandis, Provincie Antwerpen	Onderzoek mee opvolgen	Vanaf 2014
67.	Introductie van een proefproject rond slimme meters;	Eandis	Eandis	communicatie	2015-2020
68.	Uitvoering van een wijkrenovatie in samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappij;	IOK	IOK, Zonnige Kempen, Maatschappij voor Huisvesting, Kamp C	Mee op zoek gaan naar wijken	Opstart in 2015
69.	Uitvoeren van een wijkrenovatie met privé-eigenaars;	IOK	IOK, Kamp C, Thomas More	Mee op zoek gaan naar wijken	Opstart in 2015
70.	Uitvoeren van een gezamenlijke doorgedreven renovatie met eigenaars die hun woning tot een BEN woning willen renoveren;	IOK	IOK, Kamp C, Thomas More	Communicatie over het project	Opstart in 2015

Energiearmoede aanpakken

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
71.	Uitvoeren van energiemeesterproject (oproep lanceren naar vrijwilligers, opleiding organiseren, energiemeesters inschakelen voor renovatieprojecten en energiemeesters bekend maken bij het grote publiek). Deze actie wordt georganiseerd in samenwerking met het middenveld.	IOK	IOK, huisvestingsmaatschappijen, SVK's, privéverhuurders, energiesoepers, Eandis, BBL, Kamp C	Communicatie over het project	Opstart in 2015
72.	Promoten van verhuren via sociaal verhuurkantoor bij verhuurders;		SVK's	Initiatiefnemer	2011-2020
73.	Kansarmen proberen toe te leiden naar samenaankopen;	OCMW	OCMW, huisvestingsmaatschappijen	Initiatiefnemer	2011-2020
74.	De V-test bekend maken bij kansarmen;	OCMW	OCMW, huisvestingsmaatschappijen	Initiatiefnemer	2011-2020
75.	Kansarmen proberen toe te leiden naar energieK;	OCMW	IOK, OCMW, huisvestingsmaatschappijen	Initiatiefnemer	2011-2020
76.	Organiseren van infosessies op maat van de doelgroep;	OCMW	OCMW, Samenlevingsopbouw	Initiatiefnemer	2011-2020
77.	Organiseren van een vorming van maatschappelijk werkers om energiearmoede op te		OCMW,	Initiatiefnemer	2011-2020

	sporen en aan te pakken;		Welzijnszorg Kempen		
78.	Deelname aan de energiejacht met workshops voor de kansengroepen;	OCMW	Bond Beter Leefmilieu	Initiatiefnemer	2011-2020
79.	Sensibiliseren van eigenaars-verhuurders in verband met mogelijke premies en ingrepen aan huurwoningen;	OCMW	Kempens Woonplatform	Initiatiefnemer	2011-2020
80.	Samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen sensibiliseringsacties opzetten naar verhuurders;	OCMW	Sociale Huisvestingsmaat- schappijen	Initiatiefnemer	2011-2020
81.	Bekend maken van conformiteitsattest via infoblad en website. Het conformiteitsattest ook toepassen op door OCMW verhuurde woningen.		KWP	Initiatiefnemer	2011-2020

Duurzaam ruimtegebruik

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
82.	Stimuleren van duurzaam ruimtegebruik (compacte bouwvormen, meervoudig ruimtegebruik, minimaliseren van de milieu-impact in alle fasen (ontwikkeling, bouw, wonen, afbraak)). Deze richtlijnen worden ter sprake gebracht bij besprekingen met ontwikkelaars;		IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
83.	Vastleggen van minimale woonkwaliteitsnormen in richtlijnenhandboek;		KWP	Initiatiefnemer	2014-2016
84.	Planadvies vragen aan Kamp C voor verkavelingen;		Kamp C, Projectontwikkelaars	Initiatiefnemer	2015-2020
85.	Stimuleren van maatregelen in functie van klimaatadaptatie;		IOK	Initiatiefnemer	2015-2020

5.2 Hernieuwbare energie

Stimuleren van investeringen in hernieuwbare energie voor en door particulieren

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
86.	Organiseren van infoavonden en samenaankoop over PV panelen;	IOK, Provincie Antwerpen	IOK, Provincie Antwerpen	Voorzien van locatie	2014 (provincie)
87.	Organiseren van infoavonden over warmtekrachtkoppeling;	IOK	IOK	Voorzien van een locatie	2015-2020
88.	Onderzoeken en bekend maken van locaties voor proefproject geothermie;	VITO	VITO, IOK	Communicatie over het project	Vanaf 2015
89.	Organiseren van infoavonden over zonneboilers, warmtepompen, pelletkachels, ...	IOK	IOK	Voorzien van een locatie	Jaarlijks
90.	Organiseren van een samenaankoop zonneboiler, ...	IOK	IOK	Mee ondersteunen van de samenaankopen	Jaarlijks een nieuwe samenaankoop
91.	Opmaken van warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	VITO	VITO, Eandis, IOK	Onderzoek mee opvolgen	2015

92.	Voorbeeldprojecten rond hernieuwbare energie in de kijker zetten;		IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
93.	Onderzoeken van de mogelijkheid voor oprichting van een coöperatieve en effectieve oprichting ifv windmolenproject;	IOK	IOK, Campina Energie	Onderzoek mee opvolgen	Vanaf 2015
94.	Optimaliseren van houtwinning uit particuliere bossen volgens duurzaam bosbeheer.	Bosgroepen	IOK, Bosgroepen	Mee opvolgen	2011-2020

V MOBILITEIT

1 Inleiding

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Duurzame mobiliteit draagt naast de verminderde CO₂-uitstoot ook bij aan betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂,...), verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie wordt het STOP-principe toegepast. Hierbij wordt voorrang gegeven aan voetgangers (stappen), fietsers (trappen) en openbaar vervoer en wordt het autoverkeer (privé-vervoer) verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

2 Actuele toestand

Momenteel draagt verkeer bij tot 23% van de totale gemeentelijke CO₂-uitstoot.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Onderhouden en nieuw aanleggen van fietspaden;
- Fietsknopennetwerk uitwerken;
- Organiseren van STRAP-dag op school;
- Voorzien van randparkings om zo het aantal auto's in het centrum te verminderen;
- Onderhoud en inrichting van trage wegen
- Derdebetalerssysteem voor tienrittenkaart De Lijn;
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- 20% CO₂-reductie binnen sector mobiliteit

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector mobiliteit
- Totale CO₂-uitstoot sector mobiliteit
- Aantal voertuigkilometers (per km openbare weg)
- Aantal kilometers personenwagens (per km openbare weg)
- Aantal kilometers zware vrachtwagens (per km openbare weg)
- Aantal kilometers personenwagens op niet-genummerde wegen
- Aantal kilometers zware vrachtwagens op niet-genummerde wegen
- Gereden buskilometers per gezin
- Aantal verkeersongevallen
- Aantal verkeersongevallen met fietsers

5 Actieplan

5.1 Particulier vervoer

Infrastructuur voor fietsers en voetgangers uitbreiden en gebruiksvriendelijker maken

Door dergelijke veilige en comfortabele fietsinfrastructuur en voetpaden te voorzien wordt het fietsgebruik aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers, zeker voor korte verplaatsingen (uitbouw functioneel en recreatief fietsroute-netwerk, voorzien fietsenstallingen, bewegwijzering, fietsdoorsteken ('short-cuts')...). Een belangrijke maatregel met impact gezien het grote aandeel van korte verplaatsingen.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
95.	Organiseren van de actie Geknipt mobiel: vervoersmogelijkheden op wijkniveau;		BBL	Initiatiefnemer	2015-2020
96.	Mogelijkheid om met fiets naar grote evenementen te gaan voorzien en communiceren over (bewaakte) fietsenstallingen. Er worden afspraken gemaakt met organisatoren van grotere evenementen;			Initiatiefnemer	2011-2020
97.	Voorzien van bewaakte fietsenstallingen waar nodig;			Initiatiefnemer	2015-2020
98.	Veilige fietspaden aanleggen (adhv masterplan);		Provincie Antwerpen (dienst mobiliteit)	Initiatiefnemer	2011-2020
99.	Selecteren en uitwerken van een functioneel en recreatief fiets- en wandelroutenetwerk. Missing links die verbinding maken met lokale en bovenlokale fietsnetwerken worden opgespoord en aangelegd;	Provincie Antwerpen	Provincie Antwerpen	Mee opvolgen en communiceren over netwerk	2011-2020
100.	Herwaarderen van Trage wegen aan de hand van plan;		Trage wegen vzw, Provincie Antwerpen (dienst duurzaam milieu-en natuurbeleid en Regionale Landschappen)	Initiatiefnemer	2011-2020
101.	Aanleggen van voetgangersdoorsteken en fietsdoorsteken die de 'doorwaadbaarheid' van kernen en woonwijken vergroot. Ook potentiële fietsdoorsteken van woonwijken naar het centrum worden gedetecteerd en aangelegd;			Initiatiefnemer	2011-2020
102.	Voorzien van kwalitatieve bewegwijzering van fietsroutes, met aanduiding van aantal minuten tot bestemming;			Initiatiefnemer	2011-2020
103.	Voorzien van onderhoud van fietspaden;			Initiatiefnemer	2011-2020
104.	Opleggen van een min. aantal fietsparkeerplaatsen via parkeerverordening;			Initiatiefnemer	2015-2020
105.	Voorzien van voldoende, kwalitatieve fietsenstallingen op oordeelkundig gekozen plaatsen (bv. aan bushaltes en carpoolparkings, in Bergstraat...);			Initiatiefnemer	2011-2020

106.	Fietsdiefstalpreventie;	Politie	Politie	communicatie	2011-2020
107.	Samenwerken met het Fietspunt;		Fietspunt		2015-2020
108.	Invoeren van fietsstraten (vb. aan scholen);			Initiatiefnemer	2013-2020
109.	Lockers voor fietsers voorzien in winkelstraten;		Bergstraatcomité	Initiatiefnemer	2018-2020
110.	Invoeren van een voetgangerszone of bij aanleg van het openbaar domein uitgaan van de fietser en de voetganger als 'maatgevend ontwerpvoertuig';			Initiatiefnemer	2018-2020
111.	Garanderen van een vlotte toegankelijkheid van het publiek domein voor fietsers en voetgangers.			Initiatiefnemer	2011-2020

Stimuleren van duurzaam verplaatsingsgedrag door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Timing	Timing
112.	De Burgemeester gaat op de fiets;	IOK	IOK	Participeren aan project	2015
113.	Promoten en stimuleren van fietspoolen;		Scholen, bedrijven	Initiatiefnemer	2016-2020
114.	Samenwerken met de cultuursector rond duurzame verplaatsing naar culturele activiteiten;			Initiatiefnemer	2015-2020
115.	Promoten van een autoluwe schooldag bij de scholen;		Mobiel 21	Initiatiefnemer	2011-2020
116.	Een project rond duurzaam naar school uitvoeren;		scholen	Initiatiefnemer	2011-2020
117.	Scholen op educatief vlak ondersteunen: strapdag, Sam de verkeerssling, 10op10 label;		Mobiel 21, Octopusplan, Provincie Antwerpen (dienst mobiliteit)	Initiatiefnemer	2011-2020
118.	De hinder door auto's aan scholen beperken, evt. door inzet wijkagent;		Politie, scholen	Initiatiefnemer	2011-2020
119.	Organiseren van verschillende fietsacties (vb. Met belgerinkel naar de winkel, nieuwe initiatieven...);		Bond Beter Leefmilieu	Initiatiefnemer	2011-2020
120.	Promoten van elektrische fiets als alternatief voor (2 ^e) wagen			Initiatiefnemer	2011-2020
121.	Het gebruik van (elektrische) bakfietsen en aanhangwagens voor fietsen stimuleren door een 'probeer'-actie;			Initiatiefnemer	2016-2020
122.	Organiseren van een autovrije zondag(en);		Mobiel 21	Initiatiefnemer	2011-2020
123.	Communiceren over de actie Cycle chic.		BBL	Initiatiefnemer	2015-2020

Aanmoedigen autodelen

Door communicatie, inrichting infrastructuur,... autodelen aanmoedigen, eigen wagen bezit kan dalen, waardoor het aantal autokilometers zal dalen.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
124.	Aftoetsen van de mogelijkheden voor de aanleg van een carpoolparking;			Initiatiefnemer	2015-2020
125.	Voorzien van standplaatsen voor auto's van autodelen;		Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	2016-2020
126.	Organiseren van een infoavond over autodelen;		Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	2015-2016
127.	Participeren aan autodelen.		Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	2016-2020

Wegwerken van hinderpalen voor introductie van plug in hybride en batterij elektrische voertuigen

Door het uitbouwen van een netwerk van elektrische oplaadpunten, communicatie over oplaadpunten, aparte parkeerplaatsen, meewerken aan proefprojecten,... kunnen burgers en bedrijven overschakelen op elektrische voertuigen.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
128.	Onderzoek naar de mogelijkheden om een (openbaar) aanbod te voorzien aan laadinfrastructuur voor elektrische fietsen en wagens;		Eandis	Initiatiefnemer	2012-2020
129.	Voorzien van aparte parkeerplaatsen voor elektrische voertuigen;			Initiatiefnemer	2012-2020
130.	Communiceren over de resultaten van de proeftuin EVA EANDIS;		Eandis	Communicatie	2015-2016

Klimaatvriendelijk rijden stimuleren

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
131.	Organiseren van een infoavond ecodriving en actie rond bandenspanning in samenwerking met het middenveld.		Energiesnoeiers	Initiatiefnemer	2016-2020

Kwalitatief aanbod en efficiëntie openbaar vervoer versterken

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
132.	Stimuleren van het mobiliteitsbudget;		De Lijn, NMBS	Communicatie	2015-2020
133.	De infrastructuur rond bushaltes verbeteren (bv. fietsenstalling);		De Lijn	Initiatiefnemer	2011-2020
134.	Voorzien van (elektrische) blue bikes en fietslaadstations aan het station;		NMBS, Blue Mobility	Opvolgen	2014-2020
135.	Het gebruik van blue bikes promoten;		NMBS, Blue Mobility	Communicatie	Vanaf 2015
136.	Het aanbod, frequentie, doorstroming en comfort van het openbaar vervoer verbeteren (bereikbaarheid industrie, deelgemeenten...);	De Lijn	De Lijn, NMBS, IOK	Opvolgen en bijsturen	2011-2020
137.	Onderzoek naar de invoer van een busbuurtsysteem (vergelijkbaar met toepassing in Brasschaat);		De Lijn	Initiatiefnemer	2015-2020
138.	Uitbouw van snelle en hoogfrequente regionale openbaar vervoerlijnen;	De Lijn	De Lijn	Opvolgen en bijsturen	2015-2020

CO₂-uitstoot van particulier verlagen door bij planning rekening te houden met mobiliteit

	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
139.	Ruimte voor de integratie van alternatieve vervoerswijzen in het openbaar domein voorzien (tram, cambio, carpool, fiets, elektrische oplaadpunten);			Initiatiefnemer	2011-2020
140.	Autoluwe straten en wijken, of beperkt autotoegankelijkheid ten voordele van fietstoegankelijkheid;			Initiatiefnemer	2011-2020
141.	Strengere parkeernormen hanteren;			Initiatiefnemer	2011-2020
142.	Bij inplanning van grotere projecten moet ook het mobiliteitsaspect in rekening gebracht worden, hetzij door een mobiliteitstoets, hetzij door een mobiliteitseffectenrapport. Er wordt uitgegaan van het STOP-principe;			Initiatiefnemer	2011-2020
143.	Realiseren van wegencategorisering;			Initiatiefnemer	2011-2020
144.	Garanderen van de doorstroming van doorgaand verkeer, waar nu files zijn;			Initiatiefnemer	2011-2020
145.	Inrichten van autovrije of autoluwe zones;			Initiatiefnemer	2011-2020
146.	Inrichten van één of meerdere zone 30.			Initiatiefnemer	2011-2020

5.2 Andere mobiliteitsmaatregelen

Ruimtelijk-orderingsbeleid dat uitgaat van nabijheid

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
147.	Attractiepolen centrumversterkend inplanten. Het STOP-principe toepassen bij locatie keuze van grote publiekstrekkers (winkels, sporthal, lokale bedrijvenszone, ...).			Initiatiefnemer	2011-2020

Uitbouw parkeerbeleid dat uit gaat van het STOP-principe

Voorzien van parkings mag geen aanzuigeffect creëren voor nog meer auto's.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
148.	Uitwerken van een parkeermanagement: oordeelkundige keuze en inplanting van lang- en kortparkings;			Initiatiefnemer	2011-2020
149.	Voorzien van voetgangersdoorsteken van randparkings naar het centrum.			Initiatiefnemer	2011-2020
150.	Afweging maken van het aantal en de locatie van fiets- en autoparkings			Initiatiefnemer	2011-2020

Invoeren en optimaliseren van (elektronische / financiële) verkeersgeleiding-systemen

Intelligente Transport Systemen (trajectbewaking met automatische nummerplaatherkenning voor vrachtverkeer, gemiddelde snelheidsberekening, ...) kunnen ervoor zorgen dat op piekmomenten en bij incidenten het centrum niet dichtslibt.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
151.	Voorzien van een goede bewegwijzering naar parkeerplaatsen;			Initiatiefnemer	2011-2020
152.	Een intensiteit/capaciteits-verhouding en sturing van het verkeer invoeren;		AWV		
153.	Invoeren van een systeem waarbij intelligent wordt omgegaan met verkeerslichten, met een regeling voor voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer (groene golf of verlenggroen voor auto, vrachtwagen en/of bus);		AWV		2015-2020
154.	Voorzien van minder hinder bij wegenwerken.		AWV	Initiatiefnemer	2011-2020

Technische en planmatige ingrepen die het milieu en de veiligheid ten goede komen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
155.	Congestie- en ongeval gevoelige punten wegwerken;	AWV	AWV	Faciliteren	2011-2020
156.	Bij herinrichting van wegen de vervuiling voor/na evalueren;		AWV	Mee opvolgen	2011-2020
157.	Ruimtelijke planning en mobiliteitsplanning afstemmen.		IOK	Initiatiefnemer	2011-2020

Regelgeving en handhaving: integreren van STOP-principes in het aanvullend verkeersreglement

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
158.	Een strikte handhaving naar foutparkeren en snelheid hanteren;	Politiezone	Politiezone	Faciliteren	2011-2020
159.	Invoeren van een trajectcontrole voor doorgaand verkeer.	Politiezone	Politiezone	Faciliteren	2011-2020

Innovatieve oplossingen uitproberen en evalueren

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
160.	De gemeente doet mee aan proeftuinen en pilootprojecten.		VITO	Meewerken	2011-2020

5.3 Intergemeentelijke acties

Kempens fietsplan

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
161.	Uitwerken en uitvoeren van Kempens fietsplan met aandacht voor woon-werkverkeer	IOK	IOK; Resoc Kempen, Provincie Antwerpen	Faciliteren	2014-2020

Bovengemeentelijke mobiliteitsstudie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
162.	Opmaak van relevante bovengemeentelijke gebiedsgerichte mobiliteitsstudies;	Provincie Antwerpen, dienst mobiliteit	Provincie Antwerpen, dienst mobiliteit	Faciliteren	Vanaf 2014

VI TERTIAIRE SECTOR

1 Inleiding

De tertiaire sector is een zeer brede en diverse sector. Hierin zitten onder andere volgende deelsectoren vervat:

- Lokale handelaars
- Horeca
- Kantoorgebouwen
- Scholen
- Semi-publieke gebouwen (parochiezalen, jeugdlokalen...)
- ...

Naast de specifieke acties op vlak van de verbetering van de gebouwschil zijn er verschillende acties uit te voeren typisch voor een bepaalde deelsector:

- Duurzaam woon-werk of woon-school verkeer
- Promoten van met de fiets/te voet naar de winkel
- Verlagen van elektriciteitsfactuur door relighting
- ...

2 Actuele toestand

Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, ... Het gebouwenbestand in de gemeente is relatief oud en vele kantoren zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in gebouwen is nog groot.

Het meeste woon-werk/school verkeer wordt afgelegd met de auto. Hiervoor zijn tal van alternatieven aan te bieden. Inzetten op duurzame mobiliteit in deze sector resulteert niet alleen in een CO₂-reductie, maar zorgt bovendien voor een leefbaarder (handels)centrum.

Toch zijn er ook al een aantal inspanningen gebeurd in deze sector. Zo hebben bijvoorbeeld alle Megascholen deelgenomen aan het project klimaatscholen en zowel op educatief als technisch vlak werd werk gemaakt van energiebesparing.

3 Doelstelling

- minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot van tertiaire gebouwen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik tertiaire sector
- Totale CO₂-uitstoot tertiaire sector

5 Actieplan

5.1 Tertiaire (niet gemeentelijke) gebouwen

Lokale handelaars en verenigingen stimuleren om te kiezen voor energiebesparing en –efficiëntie via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
163.	Communicatie en informatie over besparingsmogelijkheden en subsidies;		UNIZO, VOKA, adviesraad lokale economie	Initiatiefnemer	2015-2020
164.	Aanmoedigen voor het ondertekenen van de engagementsverklaring Kempen2020 ivf betrokkenheid verhogen;	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
165.	Promotie zelfscan energie voor KMO's (Agentschap Ondernemen);	UNIZO	UNIZO	Mee communiceren	Vanaf 2015
166.	Sensibilisatie om lichthinder te beperken;	UNIZO	UNIZO, adviesraad lokale economie	Mee communiceren	Vanaf 2015
167.	Acties van partners rond verlaging elektriciteitsverbruik bekend maken bij lokale handelaars (acties omtrent open deuren, luchtgordijnen....);	UNIZO	Ag. Ondernemen, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	Vanaf 2015
168.	Stimulatie passiefrenovatie van kantoren via doorverwijzing naar partners;	Ag. Ondernemen	Ag. Ondernemen	Mee communiceren	Vanaf 2015
169.	Stimulatie renovatie in kantoren (na-isoleren, hoogrendementsglas,...) via het organiseren van infoavonden en door te verwijzen naar partners;	Ag. Ondernemen	Ag. Ondernemen	Mee communiceren	Vanaf 2015
170.	Stimulatie bouw van passieve of bijna energie neutrale kantoren via het organiseren van infoavonden en door te verwijzen naar partners;	Ag. Ondernemen	Ag. Ondernemen	Mee communiceren	Vanaf 2015
171.	Scholen energiezuiniger maken door scholen aan te moedigen om deel te nemen aan actie Klimatscholen;		IOK	Mee communiceren	Vanaf 2011-2020
172.	Opmaak van lichtplan voor handelaars in centrum;		Eandis, adviesraad lokale economie	Initiatiefnemer	2015-2020
173.	Kinderen sensibiliseren omtrent isoleren via schoolpakket.		KWP	Initiatiefnemer	2015-2020

5.2 Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar handelaars en verenigingen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
174.	Organisatie infoavonden rond de plaatsing van zonnepanelen;	IOK, UNIZO	IOK, UNIZO	Voorzien van een locatie	2015-2020
175.	Organisatie infoavonden rond het gebruik van warmtekoppeling;	IOK, UNIZO	IOK, UNIZO	Voorzien van een locatie	2015-2020

176.	Bekendmaking van geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Mee communiceren	2015-2020
177.	Voorbeeldprojecten in de kijker zetten.	IOK	IOK	Mee communiceren	2015-2020

Onderzoek naar en investeringen in hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
178.	Proefproject geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
179.	Onderzoek naar nieuwe locaties geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
180.	Opmaken warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	EANDIS, IOK	EANDIS, IOK	Faciliteren en mee opvolgen project	Vanaf 2015
181.	Onderzoek naar mogelijkheid oprichting van een coöperatieve rond hernieuwbare energie;	Campina Energie	Campina Energie	Faciliteren	Vanaf 2015
182.	Oprichting van coöperatieve rond hernieuwbare energie ifv concreet project.	Campina Energie	Campina Energie	Faciliteren	Vanaf 2015

5.3 Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
183.	Promotie van en advies over autoluw woon-werkverkeer;	IOK	IOK, Provincie Antwerpen (dienst mobiliteit, mobiliteitspunt)	Faciliteren	Vanaf 2015
184.	Bedrijven aanmoedigen om een bedrijfsvervoerplan op te stellen en uitvoering opvolgen;		Provincie, Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
185.	Promotie bij bedrijven voor opmaak plan voor het verduurzamen van de vloot;		IOK BTM, Eandis	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
186.	Verspreiding resultaten en promoten toepassing studieproject PIEK2 (http://www.flanderslogistics.be/piek2/)			Communicatie	2015-2020
187.	Promotie bundelen van goederenstromen: in een centraal depot worden de goederen geleverd en met elektrische lichte vracht of cargobike worden de goederen afgeleverd;		LITC, VIM, VIL	Faciliteren	2015-2020
188.	Stimulatie gebruik van groene voertuigen door bedrijven.		LITC, VIM, VIL	Initiatiefnemer	2015-2020
189.	Sensibiliserende acties fietsgebruik bij klanten;			Initiatiefnemer	2015-2020
190.	Infosessie over duurzame mobiliteit voor KMO's.	Eandis	Eandis, VOKA	Faciliteren	2015

VII INDUSTRIE

1 Inleiding

Sectoren die niet onder het beleid van een gemeente vallen, moeten niet in rekening worden gebracht. Een voorbeeld zijn de EU ETS bedrijven. Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. Via Europa worden deze emissierechten opgevolgd. In de Kempen gaat dit over 20 bedrijven. In de gemeente Heist-op-den-Berg zijn er geen ETS-bedrijven.

De Vlaamse Regering ontwikkelde in het verleden reeds een aantal instrumenten ter verbetering van het rationeel energiegebruik binnen de Vlaamse industrie: de artikelen 6.5.1-6.5.8 van het Energiebesluit (het vroegere besluit Energieplanning), de energieconsulenten voor bedrijven, het audit- en het benchmarkingconvenant, de ecologiepremie, groene waarborg, REG-premies, energiescan voor bedrijven, ...

Vanaf 1 januari 2015 kunnen bedrijven intekenen op de energiebeleidsovereenkomsten. De energiebeleidsovereenkomsten zijn de belangrijkste beleidsinstrumenten om de energie-efficiëntie van de energie-intensieve industrie te verbeteren in Vlaanderen, zonder de groeikansen ervan te ondermijnen. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn bedoeld voor bedrijven met een primair verbruik groter dan 0,1 PJ (zowel voor ETS- als niet-ETS-bedrijven). De overeenkomsten lopen van 2015-2020. Door de overeenkomst te ondertekenen engageert het bedrijf zich o.a. om een energie-audit te laten uitvoeren en op basis hiervan een energieplan uit te werken, om jaarlijks verslag uit te brengen aan het Verificatiebureau, ... In ruil legt de Vlaamse overheid aan deze bedrijven geen bijkomende maatregelen op naar energie-efficiëntie of CO₂-reductie (bv. geen energie- of CO₂-taks betalen).

Voor bedrijven met primair verbruik < 0.1 PJ wordt geen overeenkomst in Vlaanderen opgezet. Voor deze bedrijven (industrie, KMO's, handelaars,...) zal de gemeente acties opzetten. Zij kunnen hen aanmoedigen om de engagementsverklaring van Kempen2020 te ondertekenen.

2 Actuele toestand

Bedrijven zijn goed voor 15% van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Ontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen;

- Hanteren van duurzame inrichtingsprincipes in bestaande bedrijventerreinen;
- Ondersteunen van netwerkmomenten voor bedrijfsleiders;
- Promoten bedrijventerreinmanagement;
- Verbeteren van bereikbaarheid van bedrijventerreinen (uniforme bewegwijzering);
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- 20% CO₂-reductie binnen sector industrie

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector industrie
- Totale CO₂-uitstoot sector industrie

5 Actieplan

5.1 Gebouwen

Bedrijven stimuleren om te kiezen voor duurzame bedrijfsvoeren en energiebesparing via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
191.	Bedrijven stimuleren om engagementsverklaring Kempen2020 te ondertekenen;	IOK BTM	IOK BTM	Mee communiceren	2014-2020
192.	Communicatie rond besparingsmogelijkheden en subsidies voor energiezuinige industriegebouwen;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
193.	Promotie zelfscan energie voor KMO's (Ag. Ondernemen);	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
194.	Promotie gratis energiescan door deskundige voor KMO's (Ag. Ondernemen);	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
195.	Bedrijven stimuleren om energiebesparende maatregelen met korte terugverdientijden uit te voeren;	IOK BTM	IOK, BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020
196.	Promotie werking bedrijventerreinmanagers;	IOK BTM	BTM IOK, VOKA	Mee communiceren	2014-2020
197.	Promotie duurzame oplossingen op bedrijventerreinen door samenwerking tussen bedrijven (SAFE ICE project).	IOK BTM	IOK, Kamp C, VOKA, UNIZO, VITO	Mee communiceren	2014-2020

Ruimtelijke planning van en investeringen in duurzame bedrijventerreinen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
198.	Ontwikkeling van duurzame bedrijventerreinen;		IOK	Initiatiefnemer	2014-2020
199.	Toestaan gekoppeld en meerlagig bouwen in bestaande bedrijventerreinen;		IOK	Initiatiefnemer	2014-2020
200.	Stimuleren of verplichten van gekoppeld en meerlagig bouwen in nieuwe ontwikkelingen van bedrijventerreinen;		IOK	Initiatiefnemer	2014-2020
201.	Stimuleren of verplichten van bedrijven om dakoppervlakte nuttig aan te wenden voor zonnepanelen of groendaken (afkoeling).		IOK	Initiatiefnemer	2014-2020

5.2 Processen

Bedrijven stimuleren om te kiezen voor duurzame processen via sensibiliseringsacties

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
202.	Communicatie over best practice voorbeelden van energiezuinige bedrijfsvoering (productieprocessen);	IOK BTM	IOK, BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	2014-2020

203.	Onderzoeken naar mogelijke efficiënte samenwerking rond energiestromen (warmte, koude, water)	IOK	IOK	Opvolgen van onderzoek	2014-2020
------	---	-----	-----	------------------------	-----------

5.3 Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar bedrijven

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
204.	Organisatie infoavonden rond de plaatsing van zonnepanelen voor bedrijven;	IOK BTM	IOK BTM	Mee communiceren	Vanaf 2015
205.	Bedrijven stimuleren om 100% groene stroom aan te kopen;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	Vanaf 2015
206.	Ondersteunen organisatie samenaankoop groene stroom voor bedrijven;	IOK BTM	IOK BTM, VOKA, UNIZO, POM Antwerpen	Mee communiceren	Vanaf 2014
207.	Organisatie infoavonden rond het gebruik van warmtekrachtkoppeling voor bedrijven;	IOK BTM	IOK BTM	Mee communiceren	Vanaf 2015
208.	Bekendmaking van geothermie bij bedrijfsleiders;	IOK BTM	VITO, IOK, VOKA	Mee communiceren	2014-2020
209.	Voorbeeldprojecten van bedrijven in de kijker zetten.	IOK BTM	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
210.	Promoten van een cleantechambassadeur;				

Onderzoek naar en investeringen in hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
211.	Onderzoek naar mogelijke inplanting kleinschalige windmolens op bedrijven;		Ruimte Vlaanderen, IOK	Initiatiefnemer	2011-2020
212.	Faciliteren proefproject geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK, VOKA	Faciliteren	Vanaf 2015
213.	Onderzoek naar nieuwe locaties geothermie;	VITO, IOK	VITO, IOK, VOKA	Faciliteren	Vanaf 2015
214.	Opmaken warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	EANDIS, IOK	EANDIS, IOK	Faciliteren en mee opvolgen project	Vanaf 2015
215.	Onderzoek naar mogelijkheid oprichting van een coöperatieve rond hernieuwbare energie;	Campina Energie	Campina Energie	Faciliteren	Vanaf 2015

5.4 Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
216.	Promotie autoluw woon-werk verkeer;	IOK	IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
217.	Bedrijven aanmoedigen om een bedrijfsvervoerplan op te stellen en uitvoering opvolgen;	IOK BTM	IOK BTM	Faciliteren	Vanaf 2015
218.	Indienen van pendelfondsdossier door bedrijven promoten;	Provincie Antwerpen	Provincie Antwerpen, VOKA	Faciliteren	2011-2020

219.	Promotie bij bedrijven voor opmaak plan voor het verduurzamen van de vloot;	IOK BTM	IOK BTM, Provincie Antwerpen	Faciliteren	2015-2020
220.	Verspreiding resultaten en promoten toepassing studieproject PIEK2 (http://www.flanderslogistics.be/piek2/)			Communicatie	2015-2020
221.	Promotie bundelen van goederenstromen: in een centraal depot worden de goederen geleverd en met elektrische lichte vracht of cargobike worden de goederen afgeleverd;	LiTC	LITC, VIM, VIL	Faciliteren	2014-2020
222.	Stimulatie gebruik van groene voertuigen door bedrijven.	LiTC	LITC, VIM, VIL	Faciliteren	2014-2020

Investerings in duurzame mobiliteit

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
223.	Voorzien van veilige fiets- en voetgangersverbindingen in (nieuwe) bedrijventerreinen.		IOK	Initiatiefnemer	2014-2020
224.	Onderzoek naar pendelbus van-en naar industrieterrein;			Initiatiefnemer	2015-2020

VIII LANDBOUW

1 Inleiding

Ook de landbouwsector is verantwoordelijk voor broeikasgasemissies. In deze sector zijn er CO₂-emissies door het energieverbruik nodig voor de landbouwactiviteiten, maar daarnaast zijn er ook emissies van andere broeikasgassen zoals CH₄ en N₂O. Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel, de mestopslag en de bodem.

Binnen het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht de niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen van deze sector mee te nemen.

2 Actuele toestand

Voor landbouwbedrijven is de energiekost vaak een grote kost. De opportuniteiten voor emissiereductie moeten daarom gezocht worden in duurzame energieproductie. Voor de landbouw zijn WKK's en warmtepompen kostenefficiënte maatregelen, die op termijn een winstgevende maatregel zijn door het verlagen van de energiekost.

3 Doelstelling

- De CO₂-uitstoot in de sector landbouw met 20% verlagen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector landbouw
- Totale CO₂-uitstoot sector landbouw

5 Actieplan

Energieverbruik verminderen

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
225.	Promoten van de brochure 'Landbouw, watt brengt het op?'	Vlaamse overheid, Boerenbond	Vlaamse overheid, Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
226.	Verminderen van het brandstofverbruik van machines en tractoren;	Hooibeekehoeve	Hooibeekehoeve	Faciliteren	2015-2020
227.	Uitvoeren energiescans in landbouwbedrijven;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
228.	Warmteverlies opsporen door uitvoering van thermische scans;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
229.	Uitwerken van een collectief warmteverbruik op landbouwbedrijven;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
230.	Relighting uitvoeren in landbouwbedrijven	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
231.	Haalbaarheid van halfgesloten kassen in de glastuinbouw onderzoeken;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
232.	Opvolgen van onderzoek van RMO's Milcobel (melkopaalvrachtwagens laten rijden uit biogas van bv. pocketvergisters);	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2014-2020
233.	Organisatie van landbouwdag met infomomenten rond diverse thema's.			Initiatiefnemer	Jaarlijks

Hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
234.	PV-panelen plaatsen op landbouwbedrijven	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2011-2020
235.	Onderzoek naar mogelijke oprichting van coöperatieven of leasingformules zodat meer PV-panelen geplaatst kunnen worden op landbouwbedrijven (meer dan eigen verbruik);	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
236.	Installatie van warmtepompen op landbouwbedrijven promoten;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
237.	Onderzoek naar mogelijke inplanting van kleinschalige windmolens op landbouwbedrijven;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
238.	Onderzoek naar mogelijke oprichting van coöperatieve om kleinschalige windmolens op landbouwbedrijven te plaatsen;	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2015-2020
239.	Promoten van pocketvergisters op landbouwbedrijven.	Boerenbond	Boerenbond	Faciliteren	2014-2020

Inzet van hoeve- en streekproducten

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
240.	Promoten van hoeve- en streekproducten;	Rurant	Boerenbond, Rurant	Faciliteren	2011-2020
241.	Gebruik van hoeve- en streekproducten voor gemeentelijke activiteiten.		Boerenbond, Rurant	Initiatiefnemer	2011-2020
242.	Project rond hoeve- en streekproducten en distributie;		Provincie, Rurant	Initiatiefnemer	2014-2015

Kavelruil

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
243.	Inzetten op kavelruil van landbouwgronden zodat akkers dichterbij het bedrijf komen liggen en verplaatsingen verminderd worden.		Boerenbond, Rurant	Initiatiefnemer	2011-2020

IX PARTICIPATIE

1 Inleiding

Onder dit thema komen acties die mogelijk al aan bod zijn gekomen bij de inhoudelijke thema's. Hier wordt een globaal overzicht gegeven van de wijze waarop burgers en belanghebbenden betrokken worden.

Om de doelstelling van het Burgemeestersconvenant te behalen, hebben we meer nodig dan enkel technologische oplossingen. Bepaalde gewoonten en technologieën zijn diep ingebed in maatschappelijke structuren. De visie en strategie van het gemeentelijk klimaatbeleid moet bijgevolg gedragen worden door de maatschappij als zodanig en moet ook voldoen aan het verwachtingspatroon van de maatschappelijke actoren. Participatie in de ruimste zin is hiervoor essentieel. De gemeente zal hier actief rond werken.

De 4E-strategie ('exemplify, enable, engage, encourage') wordt als strategie gehanteerd om als overheid een succesvolle promotie in functie van gedragsverandering richting meer duurzame levensstijl te kunnen realiseren:

- 'Enable': het vergemakkelijken
door barrières weg te nemen, informatie aan te reiken, faciliteiten en volwaardige alternatieven te voorzien, vaardigheden aan te leren, te trainen en aan te bieden. Hiermee begint alles: het heeft geen zin de bevolking te vragen om te veranderen als ze niet weet hoe, of, als ze weet hoe, dat wat nodig is niet beschikbaar is.
- 'Exemplify': de overheid neemt de leiding
door naar goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking; door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid (zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering)
- 'Engage': realiseer betrokkenheid bij de doelgroepen
informatie en korte, eenmalige campagnes leiden niet tot blijvende gedragswijziging. Het moet steeds een onderdeel zijn van een breder initiatief met burgerbetrokkenheid en -actie, samenwerking en overleg, persoonlijke contacten en enthousiasme, media campagnes/opiniemakers, netwerken
- 'Encourage': geef de juiste signalen
de overheid beschikt over verschillende instrumenten om gedragswijziging te stimuleren (of op te leggen): prijssignalen (premies, taxen), beloningen, erkenning en sociale druk, reglementering, geldboetes, straffen en handhaving

Alleen door op elk van de 4 E's in te zetten kan structurele gedragswijziging bereikt worden.

2 Actuele toestand

De gemeente betreft nu al verschillende stakeholders in haar beleid:

- Gemeentelijke adviesraden (milieuraad, GECORO, landbouwadviseraad, raad voor lokale economie);
- onderwijssector;
- Werkgeversorganisaties;
- Werknemersorganisaties;
- landbouworganisaties;
- verenigingen (sport, jeugd, natuur, socio-culturele...);
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle samenwerkingen ook in de toekomst verderzetten.

De gemeente communiceert op dit moment via verschillende gemeentelijke media: gemeentelijk infoblad, digitale nieuwsbrief, website, sociale media en elektronische infoborden. De aanpak en communicatie wordt aangepast aan de doelgroep en het thema.

3 Doelstelling

- Zorgen voor een zo breed mogelijk draagvlak voor het gemeentelijk klimaatbeleid;
- Een zo groot mogelijk publiek binnen de verschillende doelgroepen trachten te bereiken;
- (actieve) betrokkenheid bij de verschillende doelgroepen aanwakken.

4 Actieplan

Voor acties waarin de gemeente een voorbeeldrol opneemt wordt verwezen naar hoofdstuk III.

Instrumenten die het gemeentebestuur inzet om rationeel energiegebruik bij de doelgroepen mogelijk te maken en te belonen of te sturen, werden opgenomen in voorgaande thematische actietabellen.

Regionale participatie

Opbouwen van een brede, regionale participatie aan Kempen2020, waarbij maximale, actieve betrokkenheid van stakeholders wordt beoogd via samenwerking en partnerschap.

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
244.	'Leitbild' voor de Kempen opmaken per thema (wonen, mobiliteit, lokale economie)	IOK	Voortrekkers onder de regionale stakeholders	Faciliteren	2015
245.	Ideeënbus lanceren op www.kempen2020.be en bekendmaken via gemeentelijke kanalen	IOK	IOK	Mee communiceren	2015
246.	Engagementsverklaring voor bedrijven/organisaties: een actieve betrokkenheid van regionale stakeholders realiseren door het lanceren en promoten van een engagementsverklaring Kempen2020 en publieke bekendmaking ervan via www.kempen2020.be	IOK	Gemeentebesturen, EANDIS's, provincie Antwerpen, VITO	Mee communiceren	Vanaf 2014
247.	Lanceren, bekendmaken en up-to-date houden van een regionale projectwebsite www.kempen2020.be	IOK	Hoofdpartners streekproject	Mee communiceren	Vanaf 2014
248.	Leaflet over streekproject verspreiden onder potentiële stakeholders	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2014
249.	Organisatie van een jaarlijks event voor partners en potentiële stakeholders rond het streekproject Kempen2020	IOK	Hoofdpartners Kempen2020	Faciliteren	Jaarlijks (eerste keer 21-03-2014)

Interne participatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
250.	Organisatie van (twee)jaarlijkse workshop rond lokaal energie- en klimaatbeleid	IOK	IOK, Eandis	Participeren van verschillende diensten	2014-2020
251.	'crowd funding' onder personeel organiseren om klimaatvriendelijke maatregelen te financieren	IOK	IOK	Faciliteren	Vanaf 2015
252.	Gemeentebestuur neemt de leiding door goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking; door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid (zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering)			Initiatiefnemer	2011-2020
253.	Communicatie (via gemeentelijke kanalen en www.kempen2020.be) van goede voorbeelden in de gemeente (vb. energiebesparing als gevolg van een renovatieproject wordt opgevolgd en gecommuniceerd)		IOK	Initiatiefnemer	2014-2020

Externe participatie

Nr.	Acties	Initiatiefnemer	Partner	Rol van de gemeente	Timing
254.	Opzetten van een coöperatieve met bewoners voor een HE project. De mogelijkheid onderzoeken voor het oprichten van een coöperatieve;	Campina Energie	IOK, Campina Energie	Faciliteren	Vanaf 2015
255.	Opzetten van een coöperatieve op met bewoners voor een HE project. De mogelijkheden onderzoeken voor het oprichten van een coöperatieve ivf een concreet project.	Campina Energie	IOK, Campina Energie	Faciliteren	Vanaf 2015
256.	De gemeente optimaliseert de communicatie naar de verschillende doelgroepen, vb. door een vaste rubriek in het gemeentelijk infoblad, ...		IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
257.	De gemeente zet een participatietraject op rond een concreet project;			Initiatiefnemer	Vanaf 2014
258.	Betrekken van stakeholders bij gemeentelijk beleid. De gemeente betreft de milieuraad en ander stakeholders, de milieuraad wordt gevraagd in het bijzonder oog te hebben voor kansen op vlak van CO ₂ -reductie in haar adviesverlening aan gemeentebestuur.			Initiatiefnemer	Vanaf 2014
259.	Promoten van nieuwe (bottom-up) initiatieven De gemeente faciliteert en promoot nieuwe initiatieven die vanuit burgers of verenigingen ontstaan (bv. repaircafés, ...)			Initiatiefnemer	Vanaf 2014
260.	Maatschappelijke betrokkenheid versterken via de organisatie van een unieke gespreksronde (klimaatcafés, eventueel binnen kader van open milieuraad) per sector rond het thema klimaat. De gemeente gaat hiervoor actief op zoek naar partners.		IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2015
261.	Als gemeente actief deelnemen aan de sectorale klimaatwerkgroepen, door per sectorale werkgroep een ambtenaar af te vaardigen	IOK	IOK	Afgevaardigde sturen	Vanaf 2015
262.	E-portemonnee opstarten (http://www.e-portemonnee.be/)	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
263.	Energiemeesternetwerk oprichten en blijvend ondersteunen	IOK	IOK	Mee communiceren	Vanaf 2015
264.	Sensibiliserende, lokale energietool lanceren, waarmee ieder gezin haar energieverbruik kan positioneren t.o.v. alle andere gezinnen in de gemeente	Eandis	IOK, gemeenten	Mee communiceren	Vanaf 2016
265.	Oprichten van brede werkgroep (bedrijven, burgers, organisaties, gemeente) die het traject uitstippelt;		IOK	Initiatiefnemer	Vanaf 2014

X LIJST MET AFKORTINGEN

AWV

Agentschap Wegen en Verkeer

BBL

Bond Beter Leefmilieu

BEN

Bijna Energie Neutraal

BTM

Bedrijventerreinmanagement

CH₄

Methaan

CO₂

Koolstofdioxide

DNB

Distributienetbeheerder

DYNAK

Dynamisch Actieplan Kempen

energieK

Goedkope energielening Kempen

EPC

Energie Prestatiecertificaat

ETS

Emissions trading system

EU

Europese Unie

HE-project

Hernieuwbaar energieproject

IOK

Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen

KMO

kleine of middelgrote onderneming

KWP

Kempens Woonplatform

LAC

Lokale Adviescommissie

LITC

Logistiek Innovatie Trainingscentrum

MJP

Gemeentelijk Meerjarenplan (2014-2019)

N₂O

Lachgas

OVAM

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

PJ

Pico Joule

POM

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij

PV-panelen

Fotovoltaïsche zonnepanelen

REG

Rationeel Energiegebruik

RESOC

Regionaal Sociaaleconomisch Overlegcomité

RMO

Rijdende melk ontvangst

RURANT

Platform voor rurale ontwikkeling in de provincie Antwerpen

STOP

Stappen, Trappen, Openbaar en collectief vervoer, Personenwagens

STRAP

Stappen en trappen

SVK

Sociaal verhuurkantoor

UNIZO

Unie van Zelfstandige Ondernemers

VIL

Vlaams Instituut voor de Logistiek

VIM

Vlaams Instituut voor Mobiliteit

VITO

Vlaamse Instelling Voor Technologisch Onderzoek

VOKA

Vlaams netwerk van ondernemingen

V-test

Vergelijkende test voor elektriciteit en aardgas

WKK

Warmtekrachtkoppeling